

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України

Київська міська державна адміністрація

Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги

Кафедра української мови, теорії та історії української і світової літератури
факультету іноземної та слов'янської філології
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Кафедра української літератури та компаративістики
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Центр польсько-української співпраці Вроцлавського університету

Кафедра україністики Університету імені Адама Міцкевича у Познані

Міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція

«Гойдайте ж кличний дзвін!»:

**Олена Теліга і визвольна боротьба українців
упродовж XX–XXI століть»**

(до 120 річниці від дня народження Олени Теліги)

6 жовтня 2026 р.

Київ – Вінниця – Черкаси – Харків – Львів – Херсон – Вроцлав – Познань – Мюнхен

Олена Теліга – видатна постать українського національно-визвольного руху середини ХХ століття, талановита письменниця, котра з-поміж когорти митців «празької школи» виокремлюється особливо активною, діяльною, нарівні з Олегом Ольжичем, навіть «революційною» чи войовничою життєвою позицією. Вона постійно перебувала у вирі українського еміграційного життя в Подєбрадах, Празі, Варшаві, вповні відчуючи і його звабу, і його загрозливі виклики. Вона «горіла змаганням за майбутнє» України. Проте її творча біографія й донині залишається децю міфологізованою, потребує постійного уточнення, із опертям на архівні й раритетні джерела.

Для Олени Теліги реальність політична й мистецька, як і повсякдення звичайного життя жінки, дружини, перебували в одній площині, разом утілюючи мету і сенс екзистенційного буття людини, яка стала в нашій історії «цілою епохою». Суверенна духовна незалежність кожного і всієї нації загалом, аристократизм духу, безкомпромісне відстоювання своєї української ідентичності, віра в перспективу розбудови незалежної української держави – головні цінності, що їх сповідувала Олена Теліга. Недарма Д. Донцов назвав її «поеткою вогняних меж» – це вповні проявилось у поетичній творчості, публіцистиці, критичних відгуках, як і в активній життєвій діяльності, у стосунках із побратимами, друзями, колегами, опонентами.

Та особливо виразно й знаково ці риси Олени Теліги помітні на початку 1940-х років, коли вона в окупованому Києві згуртувала в основному молодих письменників у Спільку, яку й очолила, допомагаючи їм вижити; коли редагувала й спрямовувала літературний тижневик «Літаври», що було дуже небезпечно за нової окупації. Вона не залишила Київ, була арештована разом із чоловіком, одностудіями і розстріляна в лютому 1942 р. Проте залишила нам «вічну заграву пориву», котра завжди була важлива упродовж багаторічної боротьби українців за свою незалежність і особливо актуалізувалася у вирішальний час нинішньої російсько-української війни.

ОРГКОМІТЕТ

Микола Жулинський – доктор філологічних наук, професор, академік НАН України, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України (Голова).

Раїса Мовчан – доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Ольга Кобець – Почесна голова Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги (Київ).

Ірина Головай – Голова Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги (Київ).

Олена Гаврилюк – доктор філософії, доцент, в. о. завідувача кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури факультету іноземної та слов'янської філології Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця).

Людмила Скорина – доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси).

Агнешка Матусяк-Бакула – докторка габілітована, професор Вроцлавського університету, директор Центру польсько-української співпраці Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща).

Ярослав Поліщук – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри україністики Університету імені Адама Міцкевича у Познані (Познань, Польща).

Регламент виступу:

на пленарному засіданні – 15 хв.

на секційному – 10 хв.

участь у дискусії – 2-3 хв.

ПРИВІТАННЯ ДО УЧАСНИКІВ

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/urx-sdnw-jde>

Микола Жулинський – доктор філологічних наук, професор, академік НАН України, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Вступне слово

Ганна Старостенко – заступник голови Київської міської державної адміністрації.

Ольга Кобець – Почесна голова Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги, народний депутат України IV скликання (Київ).

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

10.00 – 12.30

Модератор Раїса Мовчан, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу української літератури XX століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Секретар Вадим Василенко, кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу української літератури XX століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/urx-sdnw-jde>

Ігор Павлюк, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, провідний науковий співробітник відділу української літератури XX століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Олена Теліга і духовна мобілізація нації: від «вогняних меж» XX століття до України під ракетами XXI століття

Ольга Кобець, Почесна голова Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги, народний депутат України IV скликання (Київ).

Топос боротьби за Україну як фактор життєвого кредо і творчості Олени Теліги

Агнєшка Матусяк-Бакула, доктор габілітований, професор Вроцлавського університету, директор Центру польсько-української співпраці Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща).

Культурний національний опір в екзистенційному вимірі сучасного українського мистецтва: повсякденність як форма виживання

Микола Тимошик, доктор філологічних наук, професор, професор катедри журналістики Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича (Київ).

Підпільні видання ОУН і УПА та «підривна література» з Лондона: уроки українських націоналістів для сучасного суспільства «нечитальників»

Раїса Мовчан, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

«Конфлікт інтерпретацій» в історії рецепції творчості Олени Теліги

Ірина Головай, Голова Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги, викладач української мови та літератури Оптико-механічного фахового коледжу КНУ імені Тараса Шевченка (Київ).

Олена Теліга і сучасний жіночий рух в Україні на прикладі діяльності Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги

Тамара Бацмай, заступниця Голови Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги, голова Рівненської обласної організації (Рівне).

Презентація книги «Олена Теліга і Волинь» (упорядниця Тамара Бацмай)

ДИСКУСІЯ

Перерва 12.30–13.00

СЕКЦІЯ 1.
Олена Теліга і зв'язок поколінь

13.00 – 15.00

Модератор Вадим Василенко, кандидат філологічних наук; науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Секретар Микола Луцій, аспірант Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/ztu-tiwf-zhc>

Роксана Харчук, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу зарубіжної україністики Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Олена Теліга: історія появи української Жанни д'Арк

Лариса Ляхощка, доктор філософії, доцент, заступник Голови Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги (Київ).

Громадська діяльність Олени Теліги та зв'язок поколінь.

Брайлян Єгор, кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу мистецтвознавства і фольклористики Державного наукового центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф (Київ).

Олена Теліга в політиці пам'яті української діаспори у Великій Британії під час холодної війни

Лариса Брюховецька, старший викладач кафедри культурології Національного університету «Києво-Могилянська академія», головний редактор журналу «Кіно-Театр», Заслужений працівник культури України, почесний академік НАМУ (Київ).

Поетка, фантастка, реалістка й ідеалістка. Спроба психологічного портрета

Вадим Василенко, кандидат філологічних наук; відділ української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

«Літаври» Олени Теліги: історія видання, редакційна концепція та літературно-мистецька спрямованість

Олена Дьякова, кандидат історичних наук, доцент, провідний науковий співробітник обласного комунального закладу «Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини» (Харків).

Деякі сторінки із життя Івана Шовгеніва

Віра Мельник, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри українознавства та філософії ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.

Роман Мельник, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри ІМКС НУ «Львівська політехніка» (Львів).

Олена Теліга та її участь у відновленні українського Червоного Хреста та медико-санітарних місій

Олена Шевчук, Віра Максимчук, Антоніна Богінська, завідувачка Бібліотеки ім. О. Теліги м. Києва, голова КМВ ВЖТ ім. О. Теліги; викладачка КАФК; викладачка Фахового коледжу «КАІ ТЕХ» (Київ).

Постать Олени Теліги в сучасному освітньо-культурному просторі: міжінституційна співпраця у формуванні національної свідомості молоді

ДИСКУСІЯ

СЕКЦІЯ 2.
Творчість Олени Теліги в сучасному прочитанні

13.00 – 15.00

Модератор Віра Просалова, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця).

Секретар Валерія Колодій, доктор філософії, молодший науковий співробітник відділу зарубіжної україністики Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/jia-ymva-zii>

Тетяна Бикова, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри українського ділового мовлення Національної академії Служби безпеки України (Київ).

Радість життя на межі смерті: життєлюбство Олени Теліги крізь призму її поезії

Анна Горнятко-Шумилович, докторка габілітована, професор кафедри україністики Університету імені Адама Міцкевича у Познані (Познань, Польща).

Випробування гідності: «Або-або» Олени Теліги (штрихи до прочитання єдиного прозового твору письменниці)

Віра Просалова, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця).

Фрагмент «Або-Або» Олени Теліги: психопоетика внутрішнього вибору

Ігор Мельниченко, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник сектора компаративістики відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Олена Теліга та Празька поетична школа: празькі творчі та психологічні витоки

Валерія Колодій, доктор філософії, молодший науковий співробітник відділу зарубіжної україністики Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.
Жіночий погляд на війну: поетки Празької школи

Наталія Єржиківська, кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу зарубіжних літератур Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка.

Рецепція життя і творчості Олени Телізи: тексти і контексти

Анастасія Романчук, кандидат філологічних наук, докторантка Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, начальник відділу Тренінгового центру прокурорів України.

Олена Теліга в англomовному перекладі: діаспорний переклад і репрезентація української культурної пам'яті

Ніна Осьмак, кандидат філологічних наук, професор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ).

Трансформація традиційного образу жінки в інтимній та громадянській ліриці Олени Телізи

ДИСКУСІЯ

СЕКЦІЯ 3.

**Національний спротив і визвольна боротьба українців
у документах і художній творчості XX–XXI ст.**

13.00 – 16.00

Модератор Ольга Пуніна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач навчальної лабораторії «Центр стусознавства», доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця).

Секретар Максим Бричка, аспірант Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/jrf-odts-kgt>

Олена Бондарева, доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.
Жіночі дискурси війни у сучасній українській драматургії

Галина Бахматова, кандидат філологічних наук, здобувач другого магістерського ступеню ХДУ (англійська філологія); Херсонський державний університет; Громадські організації Херсонщини (Херсон).

Неформальність як культурний національний спротив в екзистенційному вимірі у прифронтовому місті Херсоні. Степ і воля

Наталія Левченко, доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України, професор кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (Харків).

Психологія травми у вербально-візуальній пам'яті війни: роман Леоніда Логвиненка «Коло трьох вогнів»

Людмила Скорина, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси).

Інтертекстуальність як інструмент концептуалізації образу Олени Теліги в романі Ірен Роздобудько «Неймовірна. Ода до радості»

Тетяна Ткаченко, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри гуманітарних та фундаментальних дисциплін Київського інституту бізнесу та технологій.

Домінанти художньої документалістики членкинь ОУН та УПА

Ніна Герасименко, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України;
Яніна Кулінська, кандидат філологічних наук, доцент Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ).

Етика чину та філософія стійкості в щоденниках російсько-української війни (2024–2024)

Ольга Пуніна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач навчальної лабораторії «Центр стусознавства», доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця).

Стус, Чорновіл і слуга Вельзевула. Про відкритий лист до президії Спілки письменників України 1968 року

Олег Соловей, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця).

Ведмідь, Портяк і партизани. До історії одного сюжету з часів визвольної боротьби ОУН і УПА

Людмила Котвицька, магістрантка факультету україністики Українського Вільного Університету (Мюнхен, Німеччина).

Від світла до світла: екзистенціали поезії чину Володимира Тимчука

Денис Пінчук, аспірант кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Лічба і залишок: свідчення як форма культурного спротиву в поезії Вікторії Амеліної

Анжела Матющенко, кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України.

Війна в українській драмі 1940–1970 рр. та сучасній «новій драмі»: перегуки та новації

ДИСКУСІЯ

ПІДСУМКОВЕ ЗАСІДАННЯ

16.00 – 16.30

Посилання на приєднання

<https://meet.google.com/urx-sdnw-jde>

За матеріалами конференції, відповідно до її тематики планується друк колективної наукової монографії. Для участі в ній необхідно до 1 грудня 2026 р. подати статтю/підрозділ обсягом не менше 1 др. арк. (14 кгл Times New Roman). Вимоги до її оформлення будуть надіслані разом із сертифікатами про участь у конференції.

Також можна подати статтю (на основі свого виступу) в академічний журнал «Слово і Час» (категорія Б). Вимоги до її оформлення розміщені на його сайті.

ІНСТИТУТ
ЛІТЕРАТУРИ
ім. Т.Г.ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ
НАУК

Uniwersytet
Wrocławski